

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Matkailuun, retkeilyyn ja virkistyskäyttöön tulevat alueet tulee selkeästi kartoittaa

Kunnanhallitus 16.06.2025 § 215

Valmistelija hallintopäällikkö Riku Rekonen

Lempäälän kunnan hallintosäännön 15 luvun 1 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

Kunnanvaltuuston kokouksessa 28.5.2025 valtuutettu Anita Huhtala jätti vihreän valtuustoryhmän valmisteleman ja 32 valtuutetun tai varavaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen

"Matkailuun, retkeilyyn ja virkistyskäyttöön tulevat alueet tulee selkeästi kartoittaa"

Kunnanvaltuusto lähetti valtuustoaloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Lisätietoja: hallintopäällikkö Riku Rekonen, puh. 050 3839 076.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen yhdyskuntalautakunnalle valmisteltavaksi yhteistyössä Lempäälän Kehitys Oy:n kanssa.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.
Otteet	yhdyskuntajohtaja, yhdyskuntalautakunta

Yhdyskuntalautakunta 11.11.2025 § 168
567/10.03.01.00/2025

Valmistelija liikuntapaikka-asiantuntija Sari Juuti
Lempäälän kehityksen tj Ahti Laakso

Kunnanvaltuuston kokouksessa 28.5.2025 valtuutettu Anita Huhtala jätti vihreän valtuustoryhmän valmisteleman ja 32 valtuutetun tai varavaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen "Matkailuun, retkeilyyn ja virkistyskäyttöön tulevat alueet tulee selkeästi kartoittaa".

Aloitteessa todetaan, että Lempäälän kunnalla on omistuksessa maa-alueita, jotka ovat tarkoitettuja retkeily-, virkistys- ja matkailukäyttöön - osa myös yritysalueiksi. Näiden alueiden koordinointi-, profilointi- ja kehittämistyö on pirstaleista ja vailla kokonaishallintaa. Lempäälä sijaitsee maan vilkkaimmin liikennöidyn tien varressa sekä raideliikenteellisesti erinomaisessa paikassa lähellä maakunnan ja koko Suomen kehittyvintä aluetta.

Matkailuun, retkeilyyn ja virkistyskäyttöön tulevat alueet tulee selkeästi kartoittaa. Tällaisia alueita ovat mm. Haljastennokka, Puntala, Mäyriä,

Salonsaari, Hakkarin kartanon alue, Myllyranta ja Hääkivi. Alueiden perustiedot tulee selvittää ja osallistaa kuntalaisia, yhdistyksiä, yhteisöjä, vaikuttamistoimielimiä ja yrityksiä osallistumaan alueiden kehittämiseen ja profiloimiseen. Unohtaa ei saa tulevia sukupolvia. Em. alueiden kaltaisia alueita on jatkossakin hankalaa ja kallista hankkia, joten asiaa tulee edistää erityistä huolellisuutta noudattaen. Esimerkiksi Mäyriä on ainutlaatuinen paikka, jonka jatkokäyttöä tulee suunnitella harkiten ja siten että kaikki kuntalaiset pääsevät siitä nauttimaan.

Mm. hallintolaki ja kunnan hallintosääntö painottavat, että kunnan eri toimielimet huolehtivat toimintansa osalta kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä seuraavat toiminnan asiakaslähtöisyyttä. Myös hyvän hallinnon avoimuus ja tasapuolisuus sekä hankintalaki ja EU:n kilpailudirektiivit luovat julkiselle hallinnollemme vaateet noudattaa edellä mainittuja normeja.

Hallintosäännössä on määräys lautakuntien tehtävistä. "Lautakunnat vastaavat palvelujen järjestämisestä, tuottamisesta, kehittämisestä ja toiminnanarvioinnista kunnan strategian linjausten mukaisesti". Kunnan juuri perustettu Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta vastaa matkailun ja liikunnan palveluista. Tätä lautakuntaa ei saa ohittaa em. alueiden suunnittelussa, kehittämisessä eikä päätöksissä. Hallintosääntö on myös viranhaltijalle sitova noudatettavaksi.

Kehittämisen keinoina tulee olla esillä mm. kunnan oma toiminnan järjestäminen, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa tehtävät #Kyllä-sopimukset, vuokraaminen tai myyminen. Kehittämisessä tulee ottaa huomioon lisääntyvä positiivinen yritysysteistyö. Kun tehdään yhteistyötä kunnan kanssa, kuntaa sitoo vaatimus hyvästä hallinnosta, läpinäkyvyydestä, kuntalaisten osallistamisesta, tasapuolisuudesta ja kuntaa sitovista laeista, asetuksista ja normeista. Laillisuutta tulee ehdottomasti noudattaa. Kehitetään Lempäälän matkailu-, retkeily- ja virkistysalueita yhdessä.

Vastaus aloitteeseen:

Alueiden kartoitus ja kehittämisen lähtökohdat

Kuten aloitteessa on todettu, niin Lempäälä tarjoaa hyvät mahdollisuudet matkailuun, ulkoiluun ja virkistystoimintaan. Lisäksi yksityiset toimijat ja yritykset täydentävät kuntalaisten, sekä vierailijoiden mahdollisuuksia hyödyntää monipuolista matkailutarjontaa. Kohteet ovat profiloituneet eri tarkoituksiin ja on tätä myötä löytäneet eri kohderyhmät ja käyttäjät. Alueita on vuosien varrella kartoitettu ja selvitetty laajasti, mutta kohteiden ylläpitoon ja kehittäminen edellyttäisi myös riittäviä resursseja sekä pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta investointeihin.

Lempäälän kunnan kiinteistöt sekä maa-alueiden omistus ja kehittäminen kuuluvat yhdyskunnan palvelualueelle ja kohteiden toiminnan sisältö hyvinvoinnin- ja elinvoimapalveluiden palvelualueelle. Lisäksi Lempäälän Kehitys omalta osaltaan markkinoi ja tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Kunnan ja Lempäälän Kehityksen välisen palvelusopimuksen mukaan Lempäälän Kehitys vastaa kunnan matkailun kehittämisestä ja koordinoinnista. Lempäälän Kehitys on juuri valmistellut koko kunnan matkailun yleissuunnitelmaa, jossa myös kunnan omistamat virkistysalueet on mahdollisuuksien mukaan huomioitu kehitettävänä kohteina. Lempäälän kunnan retkeily-, virkistys- ja matkailukohteita kehitetään ja koordinoidaan jo yhteistyössä kunnan sekä muiden toimijoiden kanssa. Alueiden suunnittelua sekä ajantasaista seurantaa tehdään jatkuvasti. Tällä varmistetaan, että

Lempäälän kunnan kehitys pohjautuu avoimuuteen, osallistavuuteen ja näkyvyyteen.

Juuri valmistuneessa koko kuntaa koskevassa matkailun yleissuunnitelmassa on tunnistettu ja nostettu esiin useita sekä yleiseen virkistykseen että matkailuun soveltuvia kehitettäviä kohteita kuten Mäyriä ja Salonsaari. Suunnitelma valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä ja sen teemana on luonto ja vesistömatkailu. Tämä yleissuunnitelma vastaa valtuustoaloitteen toiveeseen alueiden kartoittamiseksi.

Kiinteistöohjelma ja alueiden omistuksen linjaukset

Kunnassa on oma kiinteistö- ja toimitilaohjelma, jonka viimeisen päivityksen kunnanhallitus on hyväksynyt 19.05.2025 § 154. Kiinteistö- ja toimitilaohjelman tavoitteena on selvittää ja linjata mitä ja miten kunta haluaa omistaa, sekä kuinka ja mihin tarkoituksiin sen tulee omistuksiaan käyttää. Kiinteistöjen kunnan säilyttäminen edellyttää riittäviä resursseja kiinteistöjen kunnossapitoon ja korjauksiin sekä pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta investointeihin. Kiinteistö- ja toimitilaohjelmaa päivitetään yhden – kahden vuoden välein, valmistelu tehdään poikkihallinnollisesti yhdessä yhdyskunnan, kasvatusta- ja opetus- sekä hyvinvoinnin ja elinvoiman palvelualueiden kanssa. Aloitteessa mainitut kohteet ovat kunnan kiinteistö- ja toimitilaohjelman kehitettävien kohteiden salkussa.

Vaikka alueita halutaan uudistaa, on muistettava myös, että kunnan on kehittäessään alueita noudatettava voimassa olevia kaavamääräyksiä sekä muiden mahdollisten viranomaisten antamia määräyksiä. Esimerkiksi Hääkiven alueella tehtäviä muutostöitä suunniteltaessa on aina pyydettävä maakuntamuseon lausunto. Lisäksi alueelle sijoitettavat toiminnot voivat edellyttää asemakaavan laatimista, mikäli rakentamistarve sitä vaatii.

Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kuntalaisia ja eri vaikuttajaelimiä kuullaan pienissä ja suurissa päätöksissä, riippuen niiden vaikuttavuutta käyttäjiin. Kyselyjä tehdään kohdennetusti suoraan kuntalaisille, yhdistyksille, seuroille tai palvelua käyttäville tahoille. Esimerkiksi tänä vuonna Lempäälän kunta käynnisti Haljasten alueen asemakaavamuutostyön. Kuntalaisilla oli mahdollisuus antaa ehdotuksia alueen kehittämisestä, luonnonympäristön säilyttämisestä sekä jättää ideoita lisärakentamisen toteuttamisesta.

Kunnan päätöksissä, joilla on suora tai epäsuora vaikutus alueisiin, osallistetaan kuntalaisia asianmukaisin menetelmin. Kunnanhallitus päätti 12.8.2024 (§ 160) ottaa käyttöön ennakko vaikutusten arviointimallin, joka on ollut käytössä syyskuusta 2024 alkaen. Päätösten ennakko vaikutusten arviointi tekee valmistelun läpinäkyväksi ja antaa sekä päättäjille että kuntalaisille tietoa valmistelun taustoista ja toiminnan vaikutuksista.

Toimielinten rooli ja hallintosäännön noudattaminen

Matkailun kehittämisen vastuu on palvelusopimuksen mukaisesti Lempäälän Kehityksellä. Kaikkia kunnan matkailu- ja virkistysalueita koordinoidaan kunnan sekä Kehityksen toimesta hyvässä yhteistyössä käyttäjien eli kuntalaisten sekä yrittäjien kanssa.

Uudelle hyvinvointi- ja elinvoimalautakunnalle, kuten kaikille lautakunnille kuuluu omalta osaltaan vastata kuntalaisen hyvinvoinnin sekä kunnan elinvoiman edistämisestä. Hyvinvointi- ja elinvoimalautakunnan tehtävissä painottuu palvelut, joilla kunta edistää asukkaidensa ja yhteisöjensä hyvinvointia ja tämän kautta alueen elinvoimaa.

Kumppanuudet ja yritysysteistyö

Lempäälän kunta on jo vuosia tehnyt yhdistysten kanssa yhteistyötä. Kunnassa kumppanuudella tarkoitetaan kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden välistä yhteistyötä. Tätä on edistetty erityisesti avoimella foorumitoiminnalla (järjestöt, seurat, kulttuuritoimijat), yhteisöavustuksilla ja kumppanuussopimuksilla. Kumppanuuden avulla kuntalaisille tuotetaan tärkeitä palveluja, kehitetään kunnan elinvoimaisuutta ja parannetaan kuntalaisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä.

Kyllä-kumppanuussopimukset tukevat Lempäälän kunnan omaa palvelutarjontaa ja strategisia tavoitteita. Kumppanuustoiminta ei ole kunnan lakisääteistä toimintaa, vaan se toteutetaan aina harkinnanvaraisena rekisteröityneen yhdistyksen ja kunnan välillä. Kumppanuussopimusten tavoitteena on toteuttaa palveluja, jotka tuovat kustannussäästöjä kunnalle (huomioitu kunnan sopeutusohjelmassa 2024–2026). Sopimuksia on tehty noin kaksikymmentä kappaletta, sopimukset ovat vuodesta kolmeen vuoteen ja sopimuksen laajuudesta sovitaan aina erillisellä sopimuksella.

Tulevaisuuden kehittämistoimet

Lempäälän kunnassa on jo nyt olemassa aloitteen mukaista koordinoitua. Kohteita kehittäessä koordinoituvastuu kuuluu yhdyskunnan palvelualueelle, kohteen mukaan, yhteistyötä tehdään muiden palvelualueiden ja toimijoiden kanssa. Alueiden kehittämisessä ja suunnittelussa huomioidaan ja osallistetaan mahdollisuuksien mukaan sekä alueen yrityksiä että kuntalaisia.

Viime vuosien muutoksissa on huomattu, että vapaa-ajan alueet ovat kuntalaisille tärkeitä. Kuten valtuustoaloitteessa on esitetty, poikkihallinnollisen yhteistyön lisäämistä kunnan sisällä sekä vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa on kehitettävä. Tulevaisuudessa yhteistyötä ja tiedottamista kuntalaisille kehitetään, samalla selvitetään vapaa-ajan alueiden merkitystä kuntalaisille entistä systemaattisemmin. Unohtaa ei sovi, että rakennettujen virkistysalueiden lisäksi Suomen ainutlaatuinen jokaisenoikeus liikkua luonnossa antaa erinomaiset puitteet liikkua metsissä, virkistäytyä luonnossa ja vesistöissä.

Liitteet:

Valtuustoaloite 28.5.2025: Matkailuun, retkeilyyn ja virkistyskäyttöön tulevat alueet tulee selkeästi kartoittaa

Lisätietoja:

liikuntapaikka-asiantuntija Sari Juuti, puh. 0500 633241
toimitusjohtaja Ahti Laakso, puh. 040 6617496
sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Yhdyskuntajohtaja

Päätösehdotus

Yhdyskuntalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Yhdyskuntalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että tämä pykälä tarkistettiin kokouksessa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että rakennuttajapäällikkö Ulla Palo-oja poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 18.19.

Tiedoksi

kunnanhallitus, kunnanvaltuusto